

Forfatter: Flemming Lundgreen-Nielsen

Titel: Udrag fra N. F. S. Grundtvig

Citation: Flemming Lundgreen-Nielsen: "N. F. S. Grundtvig", i Flemming Lundgreen-Nielsen: *N. F. S. Grundtvig*. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/text/adl-authors-grundtvig-p-shoot-idm139787859193104.pdf>
(tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvig

En tilsvarende friere holdning findes i den særdeles omfangsrige *Haandbog i Verdens-Historien* på i alt 1.801 tryksider i tre bind, I (oldtiden), 1833, II (middelalderen), 1836, III (nyere tid til 1700), 1843(-56), med et tillæg på 15 sider om det 18.-19. århundrede i 1869 (US VI 7-692 og VII 5-704). Grundtvig har ikke opgivet sit syn på historien som Guds førelse, men skudt det i baggrunden og i stedet leveret en grundig redegørelse for de faktiske forløb. Den verdslige historie vurderes først og fremmest som menneskelige gerninger, ja, selv Kristus betragtes udelukkende som en statshistorisk skikkelse. Værket er komponeret omkring tre kulturfremkaldende have: Middelhavet i oldtiden, Nord- og Østersøen i middelalderen, Atlanterhavet i nyere tid. Jøder, grækere, angelsaksere, schweizere, englændere og nordboer anses for positive hovedfolk i historien, mens ægypterne, perserne, romerne, arabere og tyrker og den romanske verden, især Frankrig, regnes for negative kræfter; i en mellemposition med potentiale til begge sider står Tyskland og Nederlandene. Indgangen til bind III flankeres af portrætter af den nyere tids førende opdagelsesrejsende, Christoffer Columbus i den reelle og Martin Luther i åndens verden. Luthers gerning indvarsles af Jan Huss' henrettelse i 1415 og fuldbyrdes i Gustav Adolfs sejr (og død) i slaget ved Lützen i 1632. Grundtvigs historieskrivning i moden alder er præget af en tæt brug af "de bedste Kilder", som der står på originaltitelbladene og som det fremgår af utallige saglige fodnoter. Trods det umådelige stof leverer Grundtvig mange gange en kortfattet og præcis karakteristik af mænd og bedrifter i et jævnt og letforståeligt dansk. Grundtvigs styrke som historiker er en belæsthed, som han selv uden at blive modsagt kaldte mageløs, og et dristigt greb til at slå ned på og nøjes med de væsentlige punkter; hans svaghed er ensidigheden, når en nation eller et folk først er sat på plads i den Guds plan, Grundtvig aner, og hans begreb om folkeånd udelukker nuanceringer i det økonomiske, juridiske og sociale, ligesom hans foragt for naturvidenskaber, matematik og teknik gjorde ham blind for meget i hans egen levetid. Musik, dans, bildende kunst og teater savnede han i sin høje prioritering af ordets kunst organ for. Filosofi, litteratur og kultur fylder i øvrigt langt mindre end i krønikerne fra 1810'erne.